

Federica Volpera

Ikonografija i pobožnost kao aspekti *maniere grece*

Zapažanja o različitim marijanskim ikonama u franjevačkom rukopisu iz kasnog 13. stoljeća

Cilj ovog rada je analiza značenja i vrijednosti zavjetne pobožnosti u različitim prikazima Bogorodice s Djetetom u *Supplicationes variae*, rukopisu iz kasnog 13. stoljeća, koji pripada franjevačkom krugu i smatra se jednim od najvažnijih primjera genoveškog bizantinizma, uz naglasak na značajan interes za "grčki" stil iz vremena Paleologa, što je vidljivo u radu više ilustratora koji su ga opremili. Ideja je začeta ranijem istraživanju autorice o prihvatu i interpretaciji bizantske ikonografije Bogorodice s Djetetom *a imago dimidiata* u ligurskoj slikarskoj produkciji s kraja 13. i iz prve polovice 14. stoljeća, radu koji je, usredotočivši se na fragmente zidnog slikarstva i slikarstva na drvu, samo dotaknuo složenu strukturu *Supplicationesa*, ističući pritom potrebu za opsežnijim proučavanjem genoveške minijature gotičkog razdoblja. Ovaj se rad temelji na rekonstrukciji složenih doktrina i teoloških sadržaja povezanih s ikonografijom Bogorodice s Djetetom na istoku, te na prepoznavanju bizantskih varijanti preuzetih od ilustratora rukopisa koje se, uz svoje specifičnosti, mogu svesti na prikaz *Eleouse*, s naznakama posebnosti koje se vežu za njihovu prilagodbu zapadnom prostoru. Čitanje četiriju grupa prikaza koji ilustriraju Bogorodicu s Djetetom u naručju vodi ka prepoznavanju višestrukih konteksta prikaza u skladu sa širom istraživačkom perspektivom: počevši od "predmetnosti", odnosno od stranice rukopisa oblikovane kao *mise-en-page* kako bi se naglasila vrijednost ikone kao slike u slici te od kodeksa, čiji sadržaj treba promatrati unutar kulturološkog okvira. Rukopis pripada duhovnoj (zavjetnoj) i umjetničkoj produkciji u Genovi na kraju 13. stoljeća, koju oblikuje podjednako perzistirajući interes za bizantsku ikonografiju i franjevačka duhovnost, koja pokazuje istinsko razumijevanje vrijednosti bizantinskog stila, za koji se smatralo da može sažeti paradigmatičke ideje kao što su Krist na križu, *Imago Pietatis* ili Bogorodica s Djetetom, i postati učinkovitim instrumentom za duboke duhovne transformacije.

Prijevod s talijanskoga: Monika Štitić